

Rapport med hänvisning till uppföljning av tillsynsbeslut för Futuraskolans förskola på Brunbärsvägen

Futuraskolan AB

Förskolan Futuraskolan International Pre-school
Brunbärsvägen

Bakgrund

Utbildningsnämnden fattade den 20 april 2012 ett tillsynsbeslut där huvudmannen ålades att åtgärda de brister som uppmärksammats i huvudmannens förskola vid tillsyn den 29 november 2011. Den 23 april 2013 fattade nämnden ett nytt tillsynsbeslut efter uppföljande tillsynsinspektion den 8 november 2012. Efter uppföljande tillsyn den 11, 12 och 13 februari 2014 fattade nämnden ytterligare ett tillsynsbeslut den 19 juni 2014 (dnr 12-453/1829). Föreliggande ärende är en uppföljning av detta senaste tillsynsbeslut.

Uppföljningen har genomförts genom granskning av inkomna handlingar som utbildningsnämnden begärt i enlighet med tillsynsbeslutet samt uppföljande tillsyn den 11, 12, 13 och 16 februari 2015. Vid dessa tillfällen genomfördes chefs- och personalintervjuer samt observationer i verksamheten. Inspektörerna har vid tillsynen även tagit del av ytterligare dokumentation. Den 10 mars 2015 genomfördes en intervju med representanter för huvudmannen.

Förskolechefen, som intervjuats under den uppföljande tillsynen, tillträdde sin tjänst i december 2014. Denne är även förskolechef vid huvudmannens förskola Warfvings väg.

Nedan redovisas de enskilda beslutspunkterna i nämndens tillsynsbeslut från den 19 juni 2014, huvudmannens redovisning av vilka åtgärder som vidtagits för att avhjälpa konstaterade brister samt nämndens bedömning av om bristerna därmed avhjälpes eller om de kvarstår. Vidare framgår vid tillsynen nyuppkomna brister.

Nytt beslut fattas utifrån en samlad bedömning av ärendet.

Uppföljning av tillsynsbeslut

Förelägganden

Beslut den 19 juni 2014

1. Enligt 26 kap. 10 § skollagen föreläggs huvudmannen att minska förskolans personalomsättning för att förskolan ska kunna ge barn den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så

långt som möjligt enligt utbildningens mål (3 kap. 3 § skollagen) och att förskolan ska kunna stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda barnen en trygg omsorg (8 kap. 2 § skollagen).

- a. Huvudmannen ska till den 1 januari 2015 ha minskat personalomsättningen.
- b. Huvudmannen ska definiera och analysera de orsaker som legat till grund för förskolans höga personalomsättning och vidta åtgärder för att dessa orsaker undanröjs.
- c. Huvudmannen ska formulera en plan för hur förskolans personalorganisation ska stabiliseras och hur personalomsättningen ska minska.
- d. Huvudmannens analys (b) och plan (c) ska lämnas till förvaltningen senast den 1 januari 2015.

Huvudmannens redovisning vid uppföljning

Den 23 januari 2015 inkommer huvudmannen till utbildningsförvaltningen med följande analys och åtgärdsplan gällande förskolans personalomsättning.

Futuraskolans analys är: otrygghet och ovisshet inom medarbetarnas ansvarsområden samt svag ledning från förskolechef.

Åtgärd: Futuraskolan skapar en klar fördelning av ansvarsområde för medarbetarna en ny förskolechef har tillsatts med uppdrag att ge klart och tydligt ledarskap.

Vidare redovisas olika friskvårds- och personalbefrämjande satsningar.

Uppföljande tillsyn

I februari 2015 visar förskolans personalredovisning att fyra av förskolans 18 medarbetare är nyanställda sedan samma tidpunkt 2014. Tre av dessa är vikarier för tjänstledig ordinarie personal och en är en nyrekryterad legitimerad lärare.

Vid tillsynsbesöken i februari 2015 framkom att förskolan under en längre tid haft hög sjukfrånvaro bland personalen, vilket har orsakat instabilitet i verksamheten. Oro och synpunkter om den höga sjukfrånvaron och dess konsekvenser framfördes under tillsynsbesöken från personal och vårdnadshavare. Åtgärder har satts in från den förra förskolechefens sida för att kartlägga och komma till rätta med problemen. En utredning om orsakerna till den frekventa sjukfrånvaron genomförs av ett externt företag och är inte avslutad vid tiden för tillsynen.

Nuvarande förskolechef, som tillträdde sitt uppdrag den 19 december 2014, är den fjärde förskolechefen för förskolan sedan 2011.

Vid intervju med representanter för huvudmannen framkom att denne har förväntningar att förskolecheferna för respektive förskola har förmåga och kompetens att ikläda sig både chefskap som pedagogiskt ledarskap. Huvudmannen följer upp förskolechefens arbete regelbundet genom veckovisa möte. Huvudmannen menar att varje förskolechef behöver utforma egna former för ansvarsfördelning och delegering. Dock var denne lyhörd för om exempelvis administrativt stöd skulle behövas. Huvudmannen kunde tillstå att det varit en personalomsättning i chefsbefattningar men redovisade ingen strategi för att stabilisera detta.

Bedömning

Nämnden kan konstatera att personalorganisationen på förskolan har stabiliserats det senaste året så till vida att färre anställda i verksamheten än tidigare har avslutat sina anställningar. De personalförändringar som skett under 2014 är att betrakta som så kallad normal rörlighet i bemanningen, då det huvudsakligen rör sig om vikarier vid föräldraledigheter.

Tillsynen visar dock att personalorganisationen trots detta inte är stabil, nu till följd av anmärkningsvärt hög sjukfrånvaro i personalgruppen.

I huvudmannens analys av orsakerna till förskolans personalomsättning anges att otydligt ledarskap har skapat otrygghet hos personalen och oklarhet om ansvarsområden. Ny förskolechef har därför tillsatts i syfte att få ett starkt och tydligt ledarskap.

Nämnden konstaterar att det därmed är fjärde gången sedan 2011 som förskolan får en ny chef. Den föregående förskolechefen slutade sin anställning med kort varsel efter knappt ett års anställning. Vid föregående tillsyn i februari 2014 var denne förskolechef nyanställd och hade därmed inte haft möjlighet att sätta sig in i vad den höga personalomsättningen, som pågått under längre tid, inneburit för verksamheten. Vid tillsynen i februari 2015 är situationen densamma; även den nyligen tillträdde förskolechefen (den 19 december 2014) står inför en

arbetsituation där instabilitet i förskolans personalorganisation råder, nu i form av hög sjukfrånvaro.

Att förskolan under fyra års tid, sedan 2011, haft fyra olika förskolechefer finner nämnden vara en påfallande hög personalomsättning i chefsbefattningen och en högst möjlig bidragande orsak till att förskolan under lång tid bedrivits med brister. Inte minst anmärkningsvärt är detta vid beaktande av huvudmannens egen analys. Huvudmannen har dock inte redovisat orsaker till de frekventa chefsbytena.

Nämnden bedömer den höga sjukfrånvaro som finns inom förskolans personalorganisation som allvarlig. Huvudmannen har i sin redovisning över åtgärder för att komma till rätta med instabiliteten inte berört denna svårighet. Om även denna form av instabilitet i personalorganisationen kan härledas till otrygghet och bristande ledarskap under längre tid kan den pågående externa utredningen om sjukfrånvaron komma att ge svar på. Nämnden ser därför positivt på denna åtgärd som initierades av den föregående förskolechefen.

Nämnden bedömer sammantaget att omsättningen av avdelningspersonal vid förskolan visserligen har minskat enligt föreläggandets punkt a, dock bedöms personalorganisationen avseende avdelningarna alltfjämt som instabil med hänvisning till den höga sjukfrånvaron. Organisationen avseende chefsfunktionen kan inte bedömas vid tidpunkten för denna uppföljning då förskolechefen är nytillträdd. Dock bedöms omsättningen av förskolechefer som hög och därvidlag bedöms huvudmannen inte ha tagit sitt ansvar för utbildningen enligt skollagens krav.

Förutsättningarna för att verksamheten ska kunna uppfylla utbildningens syfte är således fortfarande instabila även om den primära tidigare bristen med personalomsättning inte kvarstår.

Beslut den 19 juni 2014

2. Enligt 26 kap. 10 § skollagen föreläggs huvudmannen att organisera verksamheten så att samtliga barn ges tillräckliga förutsättningar att lära sig det svenska språket samt ges möjlighet att utveckla sitt modersmål (Språklagen 2009:600, Stockholms stads riktlinjer för fristående förskola, kap. 7.1 – 7.2, 2 kap. 8 §, 8 kap. 10 § skollagen).

- a. Huvudmannen ska tillse att förskolans verksamhet organiseras på ett sådant sätt så att samtliga barn ges tillräckliga förutsättningar att kontinuerligt tala och utveckla det svenska språket.
- b. Huvudmannen ska tillse att det i verksamheten finns rutiner och arbetssätt som ger alla barn möjlighet att utveckla sitt modersmål.
- c. Huvudmannen ska senast den 1 januari 2015 inkomma med en redovisning av hur bristerna ovan åtgärdats.

Huvudmannens redovisning vid uppföljning

I huvudmannens redovisning den 23 januari 2015 framgår att förskolan håller på att arbeta fram en språkplan som ska förankras på en planeringsdag den 30 januari 2015.

I redovisningen ingår dokumentet *Language project*, formulerat på engelska samt dokumentet *Språkplan, att arbeta med barnens svenska, engelska och modersmål*. Språkplanen ska enligt redovisningen, när den fastställts, implementeras på förskolan. Språkplanen är identisk med den som redovisats för huvudmannens förskola Warfvinges väg (gällande tillsynsbeslut dnr 11- 453/4144) och innehåller hänvisningar till ansvariga pedagoger på den förskolan. Den nytillträdde förskolechefen vid Brunbärsvägen ansvarar även för förskolan på Warfvinges väg.

Uppföljande tillsyn

Vid samtal med personalen under tillsynen framkom att inget aktivt utvecklingsarbete pågått under året i syfte att organisera verksamheten på ett sådant sätt att samtliga barn ges tillräckliga förutsättningar att kontinuerligt tala och utveckla det svenska språket enligt föreläggandets krav. Förskolechefen hade heller inte fått något konkret utvecklingsarbete överlämnat av sin företrädare gällande denna fråga.

Förskolechefen beskrev enbart framåtsyftande ambitioner med att implementera och skapa förutsättningar för den *Språkplan* som anges ovan och som denne tagit fram för sin andra förskola. Vid den planeringsdag som genomförts den 30 januari 2015 har denna språkplan presenterats och några avdelningar har sedan dess upprättat egna språkplaner för respektive barngrupp.

Personalen beskrev vid samtal att de först den 30 januari 2015 fått presenterat för sig de krav som ställs på verksamhetens innehåll och genomförande gällande språk och modersmål.

Tillsynsbeslutets föreläggande har enligt personalen inte presenterats för dem och bristerna har inte bearbetats tidigare. Personalen hänvisade i stort till att förskolan är internationell och att de följt vårdnadshavarnas krav och önskemål om att verksamheten till större delen ska bedrivas på engelska.

Att läroplanens intentioner gällande språk är en nyhet för personalen bekräftas i ett, vid tillsynsbesöken, anslaget föräldrabrev. Där beskrivs att personalen från och med nu (februari 2015) måste arbeta efter Läroplan för förskolan (Lpfö 98).

Endast fyra av förskolans 18 anställda i tjänst vid tillsynen har svenska som modersmål medan ytterligare tre förstår och delvis talar svenska. Elva anställda talar och förstår inte svenska annat än i mycket begränsad omfattning.

Förutsättningarna för att kunna tala svenska kontinuerligt i verksamheten ser vid tillsynen olika ut avdelningarna emellan:

Caterpillars: Två svensktalande, en delvis svensktalande

Dragonflies: En svensktalande (tillfälligt placerad på denna avdelning, är annars ordinarie personal på Fireflies)

Ladybugs: En delvis svensktalande, 50 procents tjänst 3 dagar/vecka

Scorpions: En svensktalande

Fireflies/Tigers: Ingen svensktalande/en delvis svensktalande.

Även om förutsättningar i någon mån finns, med delvis svensktalande personal på avdelningarna Ladybugs och Fireflies så beskrevs arbetet med det svenska språket som begränsat till aktivitetsbunden verksamhet, exempelvis en kortare samling med enstaka sånger eller ord på svenska. Avdelning Dragonflies har i sin ordinarie bemanning ingen svensktalande personal. Dock var en svensktalande personal tillfälligt placerad på Dragonflies vid tillsynen (ordinarie avdelning är Fireflies) vilket innebar att, enligt beskrivningen, ”det svenska språket används vid behov”.

Endast på avdelningarna Caterpillars och Scorpions kunde kontinuerlig verksamhet på svenska påvisas genom att en medarbetare på dessa avdelningar konsekvent och fortlöpande talade svenska med barnen. Vid samtal kunde dock endast personal på avdelning Scorpions beskriva hur de bedriver en strukturerad verksamhet kring arbetet med språk och

kommunikation och hur barns språkutveckling på både svenska och engelska dokumenteras och följs upp.

Vid samtal med personal beskrevs att förskolans arbetspråk, personalen emellan, är engelska och att verksamheten till stor del bedrivs på engelska. Föräldrainformationen och pedagogisk dokumentation är formulerad på engelska och det är fortfarande det överenskomna gemensamma språket inom förskolan.

Under pågående tillsyn inkom en anmälan (dnr 3.3.2-874/2015) från vårdnadshavare som under en längre tid ställt krav på att barnen skulle få tala mer svenska. I anmälan framgår oro för att barnen inte skulle få tillräckliga språkkunskaper för att kunna börja i svensk grundskola. Det framgår även i anmälan att det ser olika ut avdelningarna emellan gällande hur svenska språket används.

Gällande föreläggandets punkt b), att det i verksamheten ska finnas rutiner och arbetssätt som ger alla barn möjlighet att utveckla sitt modersmål, har ingenting redovisats från huvudmannen.

Förskolan har cirka 50 olika språk och nationaliteter i barngrupperna men varken förskolechef eller personal har fullkomlig klarhet i hur många språk som förekommer. Förskolechefen och personalen beskrev dock att andelen barn med svenska som modersmål förmodats ha ökat under verksamhetsåret. Inga rutiner eller gemensamt överenskomna arbetssätt beskrevs som skulle kunna ge alla barn möjlighet att utveckla sitt modersmål.

Vid intervju, inom ramen för uppföljande tillsyn, med representanter för huvudmannen framkom att vårdandshavarnas förväntningar på att engelska ska talas i stor utsträckning, enligt verksamhetens inriktning, är en avgörande faktor för huvudmannens prioriteringar. Samtidigt framhölls att svenska ska talas på alla förskoleavdelningar men att det ser olika ut förskolorna emellan vilka förutsättningar som finns gällande svenskspråkig personal. Huvudmannen angav att inga centrala direktiv finns gällande hur fördelningen av språk ska se ut, det är upp till respektive förskola att skapa lokala språkplaner för sitt arbete med svenska, engelska och modersmål. Svenska och inriktningsspråket engelska är dock enligt huvudmannen de styrande språken och modermålet är något som barnen får

utveckla i hemmet. Att följa upp barns språkutveckling är enligt huvudmannen ett prioriterat utvecklingsområde, dock angavs inga strategier för detta.

Bedömning

Enligt skollagen ska förskolan medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål.

Av språklagen framgår att svenska ska vara huvudspråket i Sverige och det allmänna har ett särskilt ansvar för att svenska används samt utvecklas. Vidare anges att var och en som är bosatt i Sverige ska ges möjlighet att lära sig, utveckla och använda svenska. Det anges även att det allmänna ansvarar för att den enskilde ges tillgång till språk.

Enligt läroplanen för förskolan ska denna sträva efter att barn med ett annat modersmål än svenska utvecklar sin kulturella identitet och sin förmåga att kommunicera såväl på svenska som på sitt modersmål.

Av Stockholms stads riktlinjer för godkännande och bidrag för fristående förskola framgår att varje förskola ska formulera en plan för arbetet med modersmål.

Nämnden kan konstatera att förutsättningarna inte förändrats nämnvärt sedan föregående tillsyn 2014.

Vid tillsynen i februari 2015 bedrevs verksamheten på avdelningarna Ladybugs, Dragonflies och Fireflies/Tigers alltså till största delen på engelska. De aktiviteter som sker på svenska framstår, enligt personalens beskrivning, som enstaka aktiviteter utan koppling till en systematisk struktur. Det svenska språket används inte i någon större omfattning eller på ett målinriktat sätt i den pedagogiska praktiken. Personalen på dessa avdelningar kunde inte heller belägga om, och i så fall på vilket sätt, barnens språkutveckling och lärande på svenska kontinuerligt och systematiskt dokumenteras, följs upp och analyseras i syfte att göra det möjligt att utvärdera hur förskolan tillgodoser barnens möjligheter att lära i enlighet med läroplanens mål för språk och kommunikation.

På avdelning Caterpillars talas det svenska språket i större utsträckning i verksamheten, dock beskrevs ingen konsekvent

systematisk struktur för hur arbetet planeras, genomförs och följs upp gällande de yngsta barnens språkutveckling.

Endast på avdelning Scorpions kunde den avdelningsansvarige medarbetaren, som är engelskspråkig, beskriva både en konsekvent och systematisk användning av svenska i verksamheten och arbetssätt för att följa upp barnens språkutveckling på både svenska och engelska.

Sammantaget kan konstateras att det svenska språket över lag inte används målinriktat och i alltför ringa omfattning ges utrymme i den dagliga verksamheten.

Förskolechefen beskrev en tydlig viljeinriktning att se till att det svenska språket framöver kommer att användas i större omfattning och att det sker på ett sådant sätt att den internationella och engelskspråkiga inriktningen kan behållas. Den *Språkplan* som förskolechefen utarbetat för arbetet med det svenska språket, inriktningsspråket engelska och barnens olika modersmål ska, enligt förskolechefen, användas i verksamheten.

Likväl uppgavs av såväl förskolechefen som personal att förskolans huvudspråk fortfarande är engelska, framför allt på avdelningarna Ladybugs, Dragonflies och Fireflies/Tigers.

Utbildningsnämnden noterar att huvudmannen i någon mån har följt nämndens beslut när det gäller punkt a) i föreläggandet eftersom det nu finns planer för förskolans arbete med barnens språkutveckling.

Det kan dock konstateras att dessa planer ännu inte används eller i nuvarande utformning kan anses vara aktuella för verksamheten. *Språkplanen*, som ursprungligen utarbetats för huvudmannens förskola Warfvinges väg, är ännu inte fullt ut anpassad till förskolan Brunbärsvägen och inte omsatt i verksamheten. Det redovisade dokumentet *Language project*, formulerat på engelska, uppges vara inaktuellt och det är inte känt av hela personalgruppen.

En förskola som godkänts enligt skollagen kan bedrivas på flera språk men det svenska språket ska enligt den svenska språklagen (2009:600) vara verksamhetens huvudspråk. Enligt läroplanen för förskolan (Lpfö 98) ska förskolan sträva efter att alla barn ska utveckla ett nyanserat talspråk, ordförråd och begrepp samt sin

förmåga att leka med ord, berätta, uttrycka tankar, ställa frågor, argumentera och kommunicera med andra. Vidare ska förskolan skapa förutsättningar för barn att utveckla intresset för skriftspråk och förståelse för symboler och deras kommunikativa funktioner.

I Skolverkets allmänna råd för förskolan (SKOLFS 2013:179) framhålls att personalens förhållningssätt och kunskaper om hur man medverkar till att barn med flera språk får möjlighet att utveckla alla sina språk är centralt i utbildningen. Både modersmålet och det svenska språket utvecklas bäst i förskolans dagliga aktiviteter tillsammans med andra barn och vuxna. Ett språkligt lärande sker bäst genom att språket används i meningsfulla sammanhang i vardagen.

Mot denna bakgrund vill nämnden framhålla att det är av största vikt att huvudmannen ser till att förskolan i sin helhet ges sådana förutsättningar att arbetet utifrån målen i läroplanen kan bedrivas på svenska. Svenska behöver användas frekvent och målinriktat för att kunna uppfylla kriteriet att vara verksamhetens huvudspråk och för att kunna tillgodose barnens möjlighet att lära sig, utveckla och använda det svenska språket (prop. 2008/09:153, s. 41) i enlighet med vad språklagen föreskriver och vad de allmänna råden anvisar (SKOLFS 2013:179, s. 28 f.). Dock bedömer nämnden att verksamheten, såsom den vid tillsynen bedrevs på avdelning Scorpions och i någon mån Caterpillars, ger barnen rimliga förutsättningar att lära sig, använda och utveckla det svenska språket.

När det gäller föreläggandets punkt b) konstaterar nämnden att huvudmannen inte har sett till att det i förskolan finns rutiner och arbetssätt som ger alla barn möjlighet att utveckla sitt modersmål. Vid den uppföljande tillsynen saknade förskolan överblick över antalet aktuella språk i barngrupperna, uppskattningsvis femtio olika modersmål. Nämnden vill påpeka det anmärkningsvärda i att förskolan saknar rutiner för arbetet med modersmål, att exempelvis ingen kartläggning genomförs av förskolans olika språkgrupper, då detta i flerspråkiga förskolor är en nödvändig förutsättning och en väsentlig utgångspunkt för det pedagogiska arbetet.

Enligt skollagen ska förskolan förbereda barnen på fortsatt utbildning. Det är nämndens ståndpunkt att huvudmannen och förskolan, enligt gällande föreskrifter, ska skapa sådana förutsättningar att läroplansmålen gällande språk och

kommunikation kan omsättas på svenska och att verksamhetens inriktningsspråk då kan användas som komplement. Utöver detta ska det finnas strukturerade arbetssätt för hur förskolan medverkar till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål. I intervju med huvudmannen beskrivs ett synsätt av att utvecklandet av modersmålet är något som får ske utanför förskolan men också att kartläggningen av barns språkutveckling är ett utvecklingsområde.

Utifrån det faktum att förskolan ännu inte påbörjat arbetet med åtgärda föreläggandet, trots att det varit gällande sedan tillsynen i november 2011, bedömer nämnden detta som en konsekvens av förskolans omsättning i ledningsorganisationen.

Nämnden bedömer sammantaget att huvudmannen, trots upprepade förelägganden, inte sett till att förskolan ger samtliga barn möjlighet att lära sig, utveckla och använda det svenska språket i enlighet med vad som förskrivs i skollagen. Huvudmannen har inte heller sett till att förskolan skapat rutiner och arbetssätt för att ge de barn som har annat modersmål än svenska möjlighet att utveckla detta (8 kap. 10 § skollagen, Läroplan för förskolan, Lpfö 98, 2.2, språklagen (2009:600) samt Stockholms stads riktlinjer för godkännande och bidrag för fristående förskola kap. 7.2).

Beslut den 19 juni 2014

3. Enligt 26 kap. 10 § skollagen föreläggs huvudmannen att öka andelen förskollärare så att det pedagogiska arbetet kan bedrivas i enlighet med läroplanens intentioner och skollagens krav (2 kap. 13 §, 3 kap. 3 § och 8 kap. 2 § skollagen samt Läroplan för förskolan, Lpfö 98).
 - a. Huvudmannen ska senast den 1 januari 2015 ha höjt andelen examinerade förskollärare. Huvudmannen ska till inkomma med anställnings- och examensbevis samt registerutdrag vid nyanställningar till förvaltningen.
 - b. Huvudmannen ska tillse att det finns förskollärare som regelbundet ansvarar för undervisning i varje barngrupp.
 - c. Huvudmannen ska senast den 1 januari 2015 inkomma med en redovisning avseende punkt a och b.

Huvudmannens redovisning vid uppföljning

I oktober 2014 inkommer ett anställningsavtal gällande en förskollärare. Den anställde har lärarlegitimation med behörighet från förskoleklass - åk 3, dock ej förskollärarlegitimation.

I huvudmannens redovisning daterad 28 december 2014 och undertecknad av Futuraskolans VD framgår:

Gällande andelen behöriga förskollärare på de granskade förskolorna framhåller huvudmannen att förskollärare med utländsk utbildning ska räknas in i antalet förskollärare på förskolorna i enlighet med undantaget i Skollagen 2 kap. 17 §.

Hänvisningen till 2 kap. 17 § skollagen och detta ställningstagandet gällande behörighet framgår även i *Futuraskolans AB, Verksamhetsplan 2014/2015.*

I huvudmannens redovisning den 23 januari 2015 framgår:
Futuraskolan International Pre-school Brunbärsvägen har två svenska förskollärare enligt 2 kap. 13 § och tre förskollärare med utländsk examen enligt 2 kap. 17 § skollagen.

Uppföljande tillsyn

Vid den uppföljande tillsynen den 11, 12, 13 och 16 februari
2015 redovisades följande organisation vid Brunbärsvägen:

Avdelning	Ålder	Antal barn	Förskol- -lärare	Barnskötare/ övrig personal	Antal års- arbetare totalt	Antal barn/års- arbetare
Caterpillars	1-2 år	11	1	2	3	3,6
Ladybugs	2-3 år	20	0	3,5 a)	3,5	5,7
Dragonflies	3-4 år	20	0	3 b)	3	6,6
Scorpions	4-5 år	23	0	3 c)	3	7,6
Fireflies/Tigers	5 år	29	0	5 d)	5	5,8
Totalt		103 e)	1	15,5	16,5	6,2

- I bemanningen ingår två anställda på 100 procent med utländsk förskolläraryr utbildning, dock utan behörighetsbevis.
- I bemanningen ingår en anställd på 100 procent med svensk lärarutbildning med legitimation för förskoleklass – åk3.
- I bemanningen ingår en anställd på 100 procent med utländsk förskolläraryr utbildning, dock utan behörighetsbevis.
- I bemanningen ingår två anställda på 100 procent med utländsk förskolläraryr utbildning, dock utan behörighetsbevis.
- Från mars 2015 kommer ytterligare 14 barn att tillföras förskolan från huvudmannens förskola på Valhallavägen. Även personal kommer att flyttas över till Brunbärsvägen från Valhallavägen, oklart hur många.

Redovisningen i tabellen visar att andelen legitimerade förskollärare i februari 2015 är 6 procent. En förskollärare ansvarar för förskolans 103 barn.

Förskolans avdelningar är i februari 2015 förlagda till ett våningsplan. Förskolan har totalt fem arbetslag och barngrupper. I gruppen Fireflies beskrev personalen en intern gruppering av barnen med 19 barn (Fireflies) och 10 barn (Tigers), dock nämndes någon sådan delning inte av förskolechefen. För varje barngrupp har en avdelningsansvarig utsetts och dessa träffas en gång i veckan för praktisk planering tillsammans med förskolechefen. Viss samverkan mellan arbetslagen och barngrupperna beskrevs, dock inte strukturerad och återkommande planerad. Det kunde inte klargöras hur det särskilda ansvar som enligt förskolans läroplan åligger förskolläraren omsätts i de arbetslag där personal med svensk förskolläraryr utbildning saknas och förskolan har inte organiserat verksamheten på sådant sätt att samtliga barn kan ta del av

undervisning ledd av legitimerad förskollärare.

Vid tillsynen i februari 2015 angav nuvarande förskolechef allmänna rekryteringssvårigheter som orsak till den under lång tid låga andelen förskollärare. Inom Futuraskolan AB finns ett bonussystem som uppmuntrar redan anställda förskollärare att bidra till nyrekrytering men andelen förskollärare har trots detta inte höjts. Ingen aktiv annonsering kunde påvisas vid kontroll av Arbetsförmedlingens hemsida den 25 februari 2015.

Vid intervju, inom ramen för uppföljande tillsyn, med representanter för huvudmannen vidhåller denne att undantaget i 2 kap. 17 § i skollagen är tillämpligt även för förskollärare och att de anställda som innehar utländsk förskollärarytbildning ska anses som behöriga. Huvudmannen framhöll att rekrytering av personal är medveten utifrån förskolornas inriktning och Futuraskolans internationella profil. Det beskrevs vid intervjun exempelvis att de med utländsk lärarutbildning tillför viktiga kvalitéer till verksamheten, förutom det engelskspråkiga, såsom god arbetsmoral och ”ett engelskt arbetssätt”. Huvudmannens representanter framhöll att legitimation inte är det viktigaste utan att de som huvudmannen anställer bedöms inneha hög kompetens.

Bedömning

Nämnden vill återigen poängtera att det enligt skollagens 2 kap. 13 § för undervisningen i förskolan ska finnas legitimerade förskollärare. De målstyrda processerna i verksamheten ska ledas av en förskollärare och förskolläraren ska ansvara för det pedagogiska innehållet och för att det målinriktade arbetet främjar varje barns utveckling och lärande. Varje barn ska nå av regelbunden undervisning ledd av förskollärare. I läroplanen för förskolan finns dessutom uttalade riktlinjer och ansvarsområden riktade till förskolläraren specifikt. Exempelvis ska förskolläraren ansvara för att verksamheten i sin helhet, dvs. dess förutsättningar, organisation, struktur, innehåll, aktiviteter och pedagogiska processer dokumenteras, följs upp och utvärderas.

Nämnden kan konstatera att huvudmannen tolkar 2 kap. 17 § skollagen som tillämplig för både förskollärare och lärare och därmed förskolans anställda med utländsk utbildning. En sådan tolkning delas inte av nämnden. Enligt nämndens bedömning är 2 kap. 17 § 1 stycket enbart tillämpligt inom grundskolan och omfattar enbart undervisning i grundskolan. Det framgår av

förarbetena till skollagen att undantaget gäller för huvudmän som anordnar *delar* av sin undervisning på främmande språk i *andra ämnen* än det främmande språket (prop. 2009/10:165 s. 266 och s. 651). Det är i förskolan, tillskillnad från grundskolan, inte möjligt att särskilja undervisningen till vissa ämnen eller situationer. Det är av sin natur därmed omöjligt att i förskolan anordna delar av undervisningen på främmande språk i andra ämnen än främmande språk. Det är nämndens bedömning att undantaget inte är tillämpligt för undervisning i förskolan utifrån paragrafens tekniska utformning, förarbetenas uttalanden och skillnaderna mellan hur undervisning bedrivs i förskolan och grundskolan.

Enligt Behörighetsförordningen (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare framgår att den som har en utländsk lärar- eller förskollärarytbildning kan meddelas en lärar- eller förskollärarytlegitimation. Ligger ett bevis över utländsk lärar- eller förskollärarytbildning till grund för ansökan om legitimation inhämtar Skolverket ett yttrande från Universitets- och högskolerådet (UHR) innan ärendet avgörs.

För de anställda som enligt huvudmannens uppgifter har utländsk förskollärarytbildning har inte redovisats behörighetsbevis enligt 2 kap. 15 § skollagen, som visar att respektive utbildning är likvärdig med en förskollärarytexamen som ger behörighet enligt 2 kap. 13 § skollagen.

Det kan vidare konstateras att förskolan under lång tid haft en anmärkningsvärt låg andel behöriga förskollärare. Vid förvaltningens tillsyn den 29 november 2011 var andelen förskollärare femton (15) procent. Vid den uppföljande tillsynen, den 8 november 2012, saknade förskolan helt legitimerade förskollärare. Vid tillsynen den 3 september 2013 var andelen elva (11) procent och vid den uppföljande tillsynen den 11 februari 2014 var andelen tio (10) procent. Situationen i februari 2015 är likartad. Förskolan har endast en (1) legitimerad förskollärare, dvs. en andel på sex (6) procent av grundbemanningen. Enligt huvudmannens redovisning från den 23 januari 2015 har förskolan två förskollärare vilket skulle ge en något högre andel. Denna anställning har dock inte ingåtts på ett korrekt sätt och medräknas därför inte i förvaltningens sammanställning, se vidare under rubriken nyuppkomna brister.

Ingen förbättring har således skett trots att nämnden alltsedan 2012, efter tillsyn och uppföljande tillsyn, återkommande förelagt huvudmannen att öka andelen behöriga förskollärare i verksamheten. Det ansvar för undervisningen av verksamhetens barn (vid tillsynen 103 till antalet), som enligt skollagen vilar på verksamhetens förskollärare, tillkommer därmed förskolans enda förskollärare. Det fanns vid denna tidpunkt inte någon praktisk organisation som kunde möjliggöra en planerad och av förskolläraren ledd, pedagogisk samverkan inom förskolan. Den enda förskolläraren gavs därmed inga förutsättningar för att kunna säkerställa att samtliga barn, i någon form, nås av en undervisning under förskollärares ledning. Detta är enligt nämndens bedömning en orimlig uppgift.

Vid samtalen med personalen, som i stor utsträckning genomfördes på engelska, framgick att den svenska förskolans läroplan (Lpfö 98) är relativt obearbetad även om personalen beskrev att de kände till den. Läroplanen har således inte gemensamt tolkats och omsatts i daglig verksamhet i överensstämmelse med intentionerna. Detta gäller i synnerhet i de arbetslag där legitimerade förskollärare helt saknas och där det är oklart vem som ansvarar för de områden som enligt läroplanen åligger förskolläraren specifikt.

Nämnden kan konstatera att huvudmannen trots att andelen legitimerade förskollärare inte höjts sedan november 2011 inte aktivt annonserar efter förskollärare, vilket nämnden vill framhålla som anmärkningsvärt. Förutsättningarna för att kunna garantera att undervisningen för förskolans samtliga barn bedrivs i enlighet med skollagens krav och läroplanens mål och intentioner har inte förbättrats. Förskolan har under lång tid bedrivits, och bedrivs fortfarande, med bristande kvalitet och har uppenbarligen inte givits tillräckliga förutsättningar.

Mot bakgrund av ovanstående kan det konstateras att den tidigare påtalade bristen kvarstår. Utbildningsnämnden bedömer att huvudmannen, trots tidigare föreläggande, inte vidtagit tillräckliga åtgärder för att se till att det i förskolan finns legitimerade förskollärare i sådan omfattning att undervisningens och utbildningens mål kan uppfyllas. Huvudmannen har inte heller visat att tillräckliga förutsättningar givits för att underlätta rekrytering av förskollärare. Allvaret i bristen förstärks av att förskolan under dessa år även har haft fyra chefsbyten och en instabil personalorganisation (2 kap. 13 §, 3 kap. 3 §, 4 kap. 4 §

och 8 kap. 2 § skollagen inklusive de mål och uppdrag som anges i Läroplan för förskolan, Lpfö 98).

Beslut den 19 juni 2014

4. Enligt 26 kap. 10 § skollagen föreläggs huvudmannen att tillse så att ett systematiskt kvalitetsarbete genomförs i enlighet med skollagens bestämmelser och läroplanens intentioner (4 kap. 3 – 8 §§ skollagen, Läroplanen för förskolan, kap. 2.6).
 - a. Huvudmannen/förskolechefen ska inom ramen för sitt kvalitetsarbete genomföra en dokumenterad utvärdering vilken beskriver verksamhetens resultat i relation till verksamhetens mål. Inom ramen för utvärderingen bör det även finnas identifierade utvecklingsområden som tydligt formulerade utifrån läroplanen för förskolan.
 - b. Förskolechefen ska ansvara för enhetens planeringsprocess samt att formulera konkreta mål och förväntade effekter för utvecklingsarbetet. Det bör även framgå när eventuella utvecklingsinsatser ska genomföras samt följas upp och utvärderas.
 - c. Huvudmannen ska inkomma med en redovisning senast den 1 januari 2015 som påvisar hur huvudmannen avhjälpt bristen.

Huvudmannens redovisning vid uppföljning

Huvudmannen redovisar den 28 december 2014 att arbetet med att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet är ett prioriterat mål inom huvudmannens förskolor det innevarande läsåret. Dokumentet *Kvalitets- och utvecklingsarbete* beskriver strukturer för hur ett kvalitetsarbete ska organiseras på respektive enhetsnivå. Vidare redovisas ett *Kvalitetshjul Förskolan* som tydliggör i en årscykel vad som ska följas upp och utvärderas och när det förväntas ske.

Gällande förskolan Brunbärsvägen redovisas den 23 januari 2015 dokumenten *Lokal arbetsplan 2014/2015* och *Scorpions Working plan 2014/2015* (på engelska). Vidare beskrivs i redovisningen hur strukturer för uppföljning och dokumentation ska implementeras inom förskolan under 2015. Ett exempel på uppföljning, som dock gäller förskolan Warfvinges väg, har bifogats redovisningen.

I dokumentet *Lokal arbetsplan 2014/2015* anges några *fokusområden* som kopplar till huvudmannens sex profilområden för verksamheten: *Ett försprång, Goda värderingar, Ett löfte, Hälsosamma vanor, Glädje och Balans*.

Uppföljande tillsyn

Förskolechefen har inte, såsom föreläggandet (punkt a) anmodade, vid sitt tillträde mottagit en för förskolan dokumenterad utvärdering som beskriver verksamhetens resultat i relation till verksamhetens mål samt utvecklingsområden formulerade utifrån läroplanen för förskolan. Detta har inte heller redovisats till nämnden, vilket skulle skett senast den 1 januari 2015.

Förskolechefen beskrev framåtsyftande ambitioner för hur strukturer och rutiner ska implementeras för dokumentation, uppföljning och utvärdering vid förskolan. Som exempel visades mallar för uppföljning av specifika utvecklingsområden. Inget av det beskrivna var ännu implementerat.

Personalen beskrev vid samtalen att uppföljning till stor del sker muntligt och mer sällan skrivs ner eller dokumenteras systematiskt på annat sätt. Några av medarbetarna beskrev att de för enskilda, fortlöpande anteckningar men kunde inte relatera till hur eller om dessa användes i uppföljande syfte. Enligt beskrivningen görs snarast en avstämning av att den veckovisa planeringen av aktiviteter blivit genomförd. Personalen uppgav också att det inte finns någon tradition på förskolan att utvärdera.

Den dokumentation som delgavs och som även var anslagen i förskolan vid den uppföljande tillsynen är i stor utsträckning på engelska och visar på tematiska arbeten utifrån IPC (International Primary Curriculum). Personalen beskrev att fokus för kompetensutveckling under 2014 från huvudmannens sida, och de pedagogiska samtalen med förskolechefen, har varit inriktade på att implementera IPC som stöd för ett tematiskt arbetssätt.

Vid intervju, inom ramen för den uppföljande tillsynen, med representanter för huvudmannen bekräftas att arbetet med hur ett systematiskt kvalitetsarbete ska bedrivas inom huvudmannens verksamheter är ett prioriterat utvecklingsområde. Huvudmannen framhöll att övergripande strukturer för ett kvalitetsarbete har tagits fram och att ett årshjul för rutiner och genomförande är implementerad hos förskolecheferna. Vidare beskrev

huvudmannen att det är upp till respektive förskolechef att hitta former för kvalitetsarbetet på respektive förskola och i samverkan med medarbetarna.

Huvudmannen framhöll vidare att denne saknat dokumentation och underlag från förskolorna som grund för att planera utvecklingsinsatser på huvudmannen nivå.

Bedömning

Enligt skollagen ska det på enhetsnivå genomföras planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av förskollärare, övrig personal och barn. Vidare ska barn och vårdnadshavare ges möjlighet att delta i arbetet. Det är förskolechefen som ansvarar för att arbetet genomförs på detta sätt,

Av läroplanen framgår att förskolechefen som pedagogisk ledare och chef har ansvar för att verksamheten bedrivs i enlighet med målen i läroplanen och uppdraget i sin helhet.

Av förskolechefens beskrivning framgår att tankar visserligen finns för framtida strukturer och rutiner för att kunna bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete men att dessa ännu inte implementerats i förskolan. Detta styrks av personalens beskrivning av hur uppföljning eller snarare avstämning av verksamheten sker.

Mycket lite av förskolans dokumentation som delgavs under den uppföljande tillsynen anknyter till målområdena i förskolans läroplan (Lpfö 98) och hur dessa omsätts, följs upp och utvärderas. Förvaltningen kan även konstatera att förskolan inte har någon dokumentation som kan påvisa att ett kvalitetsarbete bedrivits, eller bedrivs. Det saknas en dokumenterad bedömning av hur väl verksamheten under det senaste verksamhetsåret arbetat i riktning mot målen i läroplanen för förskolan och verksamhetens resultat i förhållande till läroplansmålen finns inte heller redovisat i annan form.

Nämnden vill framhålla att utbildningen, enligt skollagen, systematiskt och kontinuerligt ska planeras, följas upp och utvecklas. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras och vara underlag för insatser så att verksamheten kan utvecklas och nå de nationella målen i läroplanen. Dokumentationen behöver innehålla en sammanställning av enhetens resultat och

måluppfyllelse utifrån både faktauppgifter och beskrivningar av måluppfyllelsen i förhållande till läroplanens mål.

Dokumentationen av det systematiska kvalitetsarbetet ska också kunna visa på vad som behöver utvecklas, varför och på vilket sätt och är ett viktigt underlag för att kunna följa en kvalitetsutveckling över tid. Framförallt behöver den samlade dokumentationen innehålla beslut om vilka utvecklingsinsatser som ska genomföras för att de nationella målen ska uppfyllas.

En viktig del i förskolechefens ansvar för förskolans planeringsprocess innebär således att formulera konkreta mål och förväntade effekter för utvecklingsarbetet. I planeringen behöver förskolechefen tillsammans med personalen besluta om hur resultatet av utbildningen och utvecklingsinsatserna kontinuerligt ska följas upp och utvärderas.¹

Huruvida huvudmannens redovisade ambitioner att prioritera systematiskt kvalitetsarbete under verksamhetsåret 2014 har påverkat förskolan Brunbärsvägen framgår inte. De strukturer som angetts i huvudmannens dokumentet *Kvalitets- och utvecklingsarbete* samt *Kvalitetshjul för förskolan* tycks inte vara implementerade vid förskolan då inga effekter kan påvisas.

Utifrån det faktum att förskolan ännu inte påbörjat arbetet med att åtgärda föreläggandet, trots att det varit gällande sedan tillsynen i november 2011, bedömer nämnden detta som en konsekvens av förskolans omsättning i ledningsorganisationen. Kontinuitet och stabilitet är en viktig faktor för att exempelvis ett systematiskt kvalitetsarbete ska kunna upprättas och omsättas och på det sättet utveckla utbildningen.

Sammantaget kan nämnden konstatera att huvudmannen inte har följt föreläggandets skyldigheter varvid bristen kvarstår. Enligt nämndens bedömning bedriver förskolan inte ett systematiskt kvalitetsarbete i enlighet med skollagens krav och läroplanens intentioner om uppföljning, utvärdering och utveckling (4 kap. 4 § skollagen, Läroplan för förskolan, Lpfö 98, 2.6).

Beslut den 19 juni 2014

5. Enligt 26 kap. 10 § skollagen föreläggs huvudmannen att öka bemanningen på avdelningarna Bumblebees,

¹ Se vidare i Skolverkets Allmänna råd med kommentarer för Systematiskt kvalitetsarbete (2012).

Scorpions, Dragonflies och Fireflies. Det höga barnantalet per heltidstjänst (6,5 - 7,6) försvårar möjligheten att erbjuda en god pedagogisk verksamhet samt en god omsorgsnivå för varje enskilt barn (3 kap. 3 §, 8 kap. 2 och 8 §§ skollagen, läroplan för förskolan, Lpfö 98).

Huvudmannen ska sänka andelen barn per personal på avdelningen för de yngsta barnen. Huvudmannen ska inkomma med en redovisning senast den 1 oktober 2014 avseende hur bristen har avhjälpats.

Huvudmannens redovisning vid uppföljning

I huvudmannens redovisning den 23 januari 2015 anges att antalet barn per årsarbetare i de äldre barnens grupper är mellan 5 - 7,6 och att antalet i gruppen för förskolans yngsta barn är 4.

Uppföljande tillsyn

I tabellen på sidan 14, som visar förhållandet vid tillsynen i mitten av februari 2015, framgår att antalet barn per årsarbete vid förskolan som helhet är 6, 2. För de äldre barnen är antalet barn per årsarbetare 6,6 (Dragonflies 3-4 år), 7,6 (Scorpions 4-5 år) och 5,8 (Fireflies/Tigers). Enligt personalens beskrivning är del av personalresursen på avdelning Fireflies/Tigers riktad till barn i behov av särskilt stöd. I gruppen för förskolans yngsta barn (Caterpillars) är antalet barn per årsarbetare 3,6 och (Ladybugs) 5,7.

Bedömning

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att barngrupperna har en lämplig sammansättning och storlek. I Skolverkets allmänna råd för förskolan förtydligas sambandet mellan gruppstorlek och personaltäthet.

Vidare ska alla barn enligt skollagen ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Enligt skollagen ska förskolan stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda en trygg omsorg.

Nämnden kan konstatera att antalet barn i gruppen för förskolans yngsta barn har minskats varigenom personaltätheten förbättrats. I barngrupperna för de äldre barnen har dock personaltätheten inte nämnvärt förbättrats. Antalet barn per årsarbetare i

barngrupperna Dragonflies (6,6) och Scorpions (7,6) är alltför högt.

Gällande organisationen av barngruppen Fireflies/Tigers, som består av 29 barn, är denna oklar då personalen och förskolechefen ger olika besked om gruppindelningen. Barngruppen i sin helhet bedöms som orimligt stor med 29 barn på en relativt begränsad yta och det kunde inte klargöras om och i förekommande fall hur stor del av personalresursen, som är riktad till barn i behov av särskilt stöd.

Enligt nämndens bedömning gör det höga antalet barn per årsarbetare på avdelningarna Dragonflies och Scorpions, samt i Fireflies totala barngrupp, att personalen inte får tillräckliga förutsättningar att garantera barnsäkerheten och att ge att alla barn den ledning och stimulans de behöver i sitt lärande. Bedömningen ovan görs även med hänsyn tagen till den låga andelen förskollärare och den instabila personalorganisationen. Mot denna bakgrund bedöms bristen kvarstå med undantag för förskolans yngsta barn (3 kap. 3 § och 8 kap. 2 och 8 §§ skollagen).

Nyuppkomna brister vid uppföljande tillsyn

Barnsäkerhetsrutiner

- Aktuell dokumenterad barnsäkerhetsrond saknas.
- Förskolans inomhusmiljö är inte barnsäkrad.
- Rutiner och handlingsplaner för hur personalen ska agera vid brand- och utrymning, vid barnolycksfall, när ett barn försvinner samt för övriga kriser och katastrofer är daterade 2012/2013 och har därmed inte hållits aktuella.
- Förskolans rutiner för hur närvarolistor förs är inte tillförlitliga.
- Personalen saknar aktuell utbildning i brandskydd.
- Rutiner för utevistelse, och hur barnsäkerheten upprätthålls vid denna, är bristfälliga för de yngsta barnen Caterpillers (1-2 år).

Bedömning

Enligt skollagen ska förskolan stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda barnen en trygg omsorg. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet.

Enligt Stockholm stads riktlinjer för fristående förskolor ska dokumenterade rutiner för barnsäkerhet, brand, kriser och katastrofer ska finnas. Dessa ska uppdaterad varje år.

Vid tillsynen saknades en protokollförd barnsäkerhetsrund. På blanketten för *Egenkontroll för fristående förskola* gällande förskolans förhållanden den 15 oktober 2014 har angetts att en protokollförd barnsäkerhetsrund genomförts den 1 september 2014. Detta protokoll kunde dock inte uppvisas vid tillsynen.

Vid tillsynen framgick att förskolans pedagogiska miljöer inte var barnsäkrade då exempelvis eluttag inte var petsäkra och maskintvättmedel i öppen förpackning stod på golvet i en toalett avsedd för vuxna. Dörren till denna toalett saknade barnsäkrande regel och stod öppen under större delen av de fyra dagar som inspektörerna besökte verksamheten. På avdelning Caterpillars (1-2 år) fanns en större krukväxt placerad högst upp på en i rummet centralt belägen hylla, cirka en meter över golvet. Varken hyllan eller krukväxten var förankrade och tipprisken var uppenbar

Det visade sig även att rutiner och handlingsplaner för hur personalen ska agera vid brand- och utrymning, vid barnolycksfall, när ett barn försvinner samt för övriga kriser och katastrofer är daterade 2012/2013 och har därmed inte hållits aktuella. Det kan därmed inte säkerställas att barnsäkerhetsrutinerna är implementerade i personalgruppen.

Vidare framkom att förskolan för dubbla närvarolistor på barnen, den ena fylls i av vårdnadshavare när barnen lämnas och den andra av ansvarig personal och avser vilka barn som är närvarade under dagen. Under tillsynsbesöken framstod det som att dessa listor inte samordnas och att närvarolistor inte alltid är ifyllda eller ifylls i efterhand av personalen. Bristande efterlevnad av förskolans egna rutiner till denna del medför fara för barnen då det vid eventuell utrymning skulle saknas korrekta uppgifter om vilka barn som är närvarande. Förskolans rutiner för hur närvarolistor förs är därmed inte tillförlitliga.

Personalen saknade dessutom vid tillsynen aktuell utbildning i brandskydd. Bristande kunskaper i brand och utrymning leder till att säkerheten inte kan garanteras vid uppkommen situation.

Personalen beskrev att de känner osäkerhet vid utevistelse med de yngsta barnen då det inte finns en inhägnad gård. Personalfrånvaro, brist på samarbete avdelningar emellan och hur lunchtiden är organiserad beskrevs som anledning till svårigheter att erbjuda utevistelse regelbundet. Förvaltningen har vid tillsynen mottagit en signal från en anonym vårdnadshavare om att barnen inte får tillräckligt med utevistelse som personalen beskrivit beror på bland annat att barnsäkerheten inte kan garanteras.

Med förskolans bristande rutiner och dokumentation för barnsäkerhet kan det inte säkerställas att barnen erbjuds en trygg omsorg. Förskolans höga sjukfrånvaro och instabila ledningsorganisation förstärker allvaret i bristerna (8 kap. 2 § skollagen, Stockholms stads riktlinjer för godkännande och bidrag för fristående förskola, kap. 3).

Rutiner för arbetet med barn i behov av särskilt stöd

- Förskolans rutiner för arbetet med barn i behov av särskilt stöd brister.

Bedömning

Enligt skollagen ska barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling ska ges det stöd som deras speciella behov kräver.

Om det genom uppgifter från förskolans personal, ett barn eller ett barns vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att ett barn är i behov av särskilt stöd, ska förskolechefen se till att barnet ges sådant stöd. Barnets vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta vid utformningen av de särskilda stödinsatserna.

Under den uppföljande tillsynen beskrev personalen i de äldre barnens grupp att det i cirka två års tid funnits behov av att kunna ge särskilt stöd utifrån enskilt barns speciella behov. Personalen har som en åtgärd organiserat om barngruppen med totalt 29 barn till två grupper, en med tio barn och en grupp med 19 barn. Det råder osäkerhet i personalgruppen om huruvida tidigare förskolechef ansökt om tilläggsbelopp. Dock har en i personalgruppen utsetts som extra ansvarig för det särskilda stödet och för regelbundna samtal med vårdnadshavarna. Det var heller inte klarlagt huruvida det finns en aktuell handlingsplan

upprättad för stödinsatserna. Personalen beskrev att de ännu inte vidtalat den nya förskolechefen i frågan.

Vid samtal med förskolechefen framgick att denne, efter att ha varit i tjänst i en och en halv månad, ännu inte kände till avdelningens behov av att utifrån barns speciella behov kunna erbjuda särskilt stöd. Förskolechefen kände inte heller till att, eller varför, barngruppen organiserats om. Nämnden bedömer att detta belyser att förskolans rutiner för arbetet med barn i behov av särskilt stöd brister. Det framgår av skollagen att när det framkommer att ett barn kan vara i behov av särskilt stöd ska barnet ges sådant. Det framgår vidare av skollagen att det är förskolechefen som har ansvar för att se till att barnet ges särskilt stöd. Det måste därför finnas rutiner för hur sådana uppgifter kommer till förskolechefens kännedom. Det framgår av ärendet att förskolechefen inte hade informerats om att behov fanns och inte givits adekvata uppgifter från förskolans personal. En konsekvens av detta blir att det inte går att säkerställa att barn får det särskilda stöd som barn har rätt till. Vidare framkommer av tillsynen att, det är oklart för personalen om en handlingsplan upprättats och därmed även vad den innehåller vilket gör det omöjligt att på ett systematiskt sätt följa upp stödinsatserna. Det är därför nämndens bedömning att det inte går att säkerställa att barn i behov av särskilt stöd får det på förskolan då det finns brister i rutinerna för hur förskolechefen får kännedom om barns behov av särskilt stöd.(8 kap. 9 § skollagen).

Felaktig anställning av förskollärare

- Huvudmannen har inte följt gällande lagstiftning vid rekrytering.

Bedömning

Enligt skollagen får endast den som har legitimation som förskollärare och är behörig för viss undervisning bedriva undervisning. Vidare får endast den som har legitimation anställas som förskollärare i skolväsendet utan tidsbegränsning.

Den lärare som huvudmannen anställde som förskollärare 1 oktober 2014 innehar legitimation för förskoleklass – åk 3 och är därmed inte behörig för undervisning i förskola.

Nämnden kan konstatera att huvudmannen vid denna anställning inte följt gällande lagstiftning. Förskollärare anställda efter den 1 juli 2011 måste från den 1 december 2013 vara legitimerade för att få bedriva undervisning och för att kunna anställas utan tidsbegränsning (2 kap. 13 och 20 §§ skollagen).

Pedagogisk verksamhet och miljö

- Förskolans personal har inte gemensamt satt sig in i och tolkat Läroplan för förskolan (Lpfö 98). Det kan därmed inte säkerställas att utbildningen genomförs enligt gällande styrdokument.
- Förskolans pedagogiska miljö är inte på alla avdelningar i tillräcklig utsträckning utformad enligt läroplanens anvisningar.

Bedömning

Enligt skollagen ska det för varje skolform och för fritidshemmet ska gälla en läroplan som utgår från bestämmelserna i denna lag. Läroplanen ska ange utbildningens värdegrund och uppdrag. Läroplanens ska också ange mål och riktlinjer för utbildningen.

Enligt skollagen ska förskolan stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda barnen en trygg omsorg. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Vidare ska förskolan främja allsidiga kontakter och social gemenskap och förbereda barnen för fortsatt utbildning.

I skollagen stadgas att det för utbildningen finns de lokaler och den utrustning som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas.

Enligt Läroplanen för förskola (Lpfö 98) ska verksamhetens organisation, innehåll och genomförande kontinuerligt och systematiskt dokumenteras, bland annat för att det ska gå att bedöma om arbetet sker i enlighet med de mål och intentioner som anges i läroplanen.

Vid samtalen gav personalen muntligt och i varierande grad sin syn på hur förskolans arbete, som i stora delar utgår från en fast veckovis återkommande struktur, till vissa delar kopplar till läroplanen för förskolan. Exempelvis skrivs citat från läroplanen

in i bild- och textdokumentation från genomförda aktiviteter för att påvisa anknytningen. Det framgick dock att läroplanen för förskolan (Lpfö 98) inte nämnvärt har bearbetats och tolkats av förskolans personal. Detta styrks även av att förskolan, i det brev till föräldrar som vid tillsynsbesöken var anslaget, framhåller att verksamheten från februari 2015 måste arbeta efter Läroplan för förskolan (Lpfö 98).

Av lokala styrdokument framgår att förskolan använder ett internationellt styrdokument, IPC (International Primary Curriculum) som stöd i arbetet med olika temaarbeten. IPC, som är formulerat på engelska, beskrevs och förevisades som ett lärarstöd inför planeringen av verksamhetens innehåll. Som nämns i avsnittet om förskolans kvalitetsarbete har kompetensutvecklingen för personalen under verksamhetsåret 2014 varit inriktad på IPC. Dåvarande förskolechef har initierat temaområden från IPC i syfte att förmå personalen att koppla arbetet med IPC till Läroplan för förskolan. Även workshops och föreläsningar om IPC har genomförts av huvudmannen under verksamhetsåret. I huvudmannens *Verksamhetsplan 2014/2015* framgår även fortsatt fokus på implementeringen av programmet IPC.

Vid samtal med förskolechefen framhöll denne att syftet med att implementera IPC är att detta material ska vara ett stöd för personalen i planeringen av det tematiska arbetet. Förskolechefen poängterade att det inte strider mot svensk läroplan utan mer ska ses som en "idébank" med uppslag för teman. Personalen beskrev dock inte användandet av IPC som valfritt utan som ett direktiv från huvudmannen. Den nya förskolechefen framhöll även behovet av att synliggöra arbetet med läroplanen för förskolan (Lpfö 98) i större utsträckning.

Inspektörerna fick vid tillsynen ta del av ett planeringsunderlag utifrån IPC materialet med temat "All about me", ett temarbete som pågick och som även framgick i förskolans anslagna dokumentation. Materialet, som är riktat till barn i åldern 3-5 år, innehåller detaljerade lärarinstruktioner för hur ett arbete kan läggas upp inom ett tematiskt område. Personalen för de yngre barnen (1-2 år) beskrev att de anpassar innehållet i aktiviteterna från IPC till barnens nivå. Enligt introduktionen till materialet är det till för att vara "ett stöd till lärare". Vidare framgår att *Allt bygger på klart definierade "lärandesträngar" eller lärandenormer som behandlar föremål, personliga och*

internationella kunskaper, färdigheter och överenskommelser barn behöver i olika skeden under deras förskole- och mellanstadietid.

Nämnden kan inte finna något hinder för huvudmannens ambitioner att initiera ett specifikt verktyg eller material som stöd för personalens arbete. Det måste dock det vara säkerställt att såväl stödmaterialet i sig som de sätt på vilket personalen använder sig av det står i samklang med gällande nationella styrdokument. Läroplanen för förskolan (Lpfö 98) måste således ligga till grund för utbildningen både i fråga om innehåll och när det gäller genomförande.

Vid tillsynen visade mycket lite av förskolans dokumentation på en planering som i grunden utgår från läroplanens målområden. Av personalens beskrivningar framstår det snarare som att läroplanens mål i efterhand applicerats på den verksamhet som genomförts. I dokumentationen som delgavs, och av sådan som vid tillsynen var anslagen i förskolan, är det svårt att spåra hur läroplanens olika målområden tillämpas, hur de integreras med varandra i temarbetet eller i andra delar av det pedagogiska arbetet. Under tillsynsbesöken framgick inte heller om, eller hur varje barns utveckling och lärande kontinuerligt dokumenteras, följs upp och analyseras i förhållande till målen i läroplanen. Det saknas således dokumentation som skulle göra det möjligt att utvärdera hur förskolan tillgodoser barnens möjligheter att utvecklas och lära i enlighet med läroplanens mål och intentioner.

I intervju med representanter med huvudmannen uppges att undervisningen enligt svensk läroplan kan bedrivas då den finns översatt på engelska och att det är förskolechefernas ansvar att se till att de med utländsk utbildning tillämpar svensk läroplan. På fråga om på vilket sätt huvudmannen säkerställer att undervisningen utgår från läroplanen uppges att det görs genom samtal med förskolecheferna på chefsmötena och att förskolecheferna i sin tur stämmer av med förskollärare på varje avdelning.

Vid tillsynsbesöken framkom även att förskolans miljö och material inte är utformade enligt läroplanens anvisningar. I rummen för de yngre barnen erbjuds pedagogiskt material generellt sett i alltför begränsad omfattning och med liten variation, vilket i synnerhet gäller material som kan stimulera och utveckla barnens kreativa skapande. I några av de äldre barnens

utrymmen, Fireflies/Tigers är materialet dessutom delvis slitet och trasigt. Generellt erbjuds det i alltför ringa omfattning utmanande, rikt och varierande material med olika funktion och svårighetsgrad.

Nämnden konstaterar att personalen inte i tillräcklig utsträckning bearbetat och tolkat förskolans läroplan (Lpfö 98) för att kunna tillämpa och omsätta målen och intentionerna i denna i den pedagogiska verksamheten. Förskolan saknar dokumentation som säkerställer att verksamhetens struktur, innehåll, aktiviteter och pedagogiska processer till fullo tillgodoser barnens möjligheter att utvecklas och lära i enlighet med läroplanens mål och intentioner. Av intervju med representanter för huvudmannen framgår att ansvaret för tillämpandet av läroplanen läggs på respektive förskolchef. De brister som konstaterats vid tillsynen och vid tidigare tillsyner visar dock att allt för mycket ansvar lagts på respektive förskolechef. Nämnden vill här poängtera att det är huvudmannen som har det yttersta ansvaret för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollag och andra föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar.

Enligt nämndens bedömning är det därmed inte säkerställt att utbildningen genomförs enligt gällande styrdokument. Vidare bedöms den pedagogiska miljön inte i tillräcklig utsträckning vara utformad enligt läroplanens anvisning om att miljön ska vara öppen, innehållsrik och inbjudande med utgångspunkt i läroplanens samtliga målområden (1 kap.11 §, 2 kap. 35 §, 8 kap. 2 § skollagen samt Läroplan för förskolan, Lpfö 98).

Information om öppethållande

- I förskolans kalendarium och information till vårdnadshavarna framgår inte att verksamhet vid behov tillhandahålls alla helgfria vardagar förutom julafton, nyårsafton och midsommarafton.

Bedömning

Enligt skollagen ska barn som är bosatta i Sverige och som inte har börjat i förskoleklassen eller i någon utbildning för fullgörande av skolplikten ska erbjudas förskola. Förskola behöver dock inte erbjudas under kvällar, nätter, veckoslut eller i samband med större helger.

Vidare stadgas i skollagen att barn ska från och med ett års ålder ska erbjudas förskola i den omfattning det behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier eller om barnet har ett eget behov på grund av familjens situation i övrigt.

Enligt Stockholms stads riktlinjer ska förskola kunna tillhandahållas alla helgfria vardagar förutom julafton, nyårsafton och midsommarafton inom ramtiden kl. 06.30-18.30. Ramtiden är den maximala öppettid en förskola ska kunna erbjuda. Både hel- och deltidspplatser ska erbjudas. Huvudmannen ska i sitt informationsmaterial/webbplats ange stadens regler för ramtiden och att föräldrar har rätt till omsorg inom denna tid om behov finns.

I anslagen information riktad till vårdnadshavarna, *Calendar 2014 – 2015*, framgår att förskolan erbjuder *ordinarie verksamhet* endast till kl.14.00 vid fem vardagar före röd dag under verksamhetsåret. Förskolechefen beskrev det som ”early pickup” men uppgav att personal skulle kunna finnas kvar om behov fanns av senare öppethållande.

Nämnden bedömer dock att informationen är otydlig och strider mot skollagens krav om att förskola ska erbjudas i den omfattning som behövs med hänsyn till föräldrar och barns behov samt mot Stockholms stads riktlinjer om öppettider. (8 kap. 3 och 5 §§, Stockholms stads Riktlinjer för godkännande och bidrag för fristående förskola, 8.4)

Vårdnadshavares inflytande

- Förskolans dokument är i mycket liten omfattning formulerade på svenska.

Bedömning

Enligt skollagen ska förskolan vara öppen för alla. Vidare ska vårdnadshavare, enligt skollagen, för barn i förskolan erbjudas möjlighet till inflytande över utbildningen. Av förarbetena till skollagen framgår att vårdnadshavares inflytande grundar sig främst på att de går in i barnets ställe när barnet på grund av sin ålder inte självt kan utöva sitt inflytande i full utsträckning.

Enligt skollagen ska barnen och vårdnadshavarna informeras om vad som gäller i fråga om inflytande och samråd. De ska också informeras om huvuddragen i de bestämmelser som gäller för utbildningen.

Av språklagen framgår att svenska ska vara huvudspråket i Sverige och det allmänna har ett särskilt ansvar för att svenska används samt utvecklas. Vidare anges att var och en som är bosatt i Sverige ska ges möjlighet att lära sig, utveckla och använda svenska. Det anges även att det allmänna ansvarar för att den enskilde ges tillgång till språk.

Förskolans dokumentation föreligger i stor utsträckning endast på engelska. Nämnden är medveten om att förskolan är en förskola som profilerar sig mot familjer som kommer från andra länder än Sverige och att användandet av engelskan därför är en viktig del av kommunikationen med vårdnadshavarna. Förskolan är dock öppen för alla barn, inte bara engelskspråkiga, med hänvisning till det och för att säkerställa vårdnadshavares möjlighet till inflytande är det nämndens bedömning att förskolans dokumentation även måste finnas på svenska (4 kap. 12 och 14 §§, språklagen (2009:600) 4, 6, 14 och 15 §§ språklagen).

Övrigt påpekande

Förskolan saknar vid tillsynen plan mot kränkande behandling och diskriminering (6 kap. 2 och 8 §§ skollagen samt diskrimineringslagen 2008:567 med ändring 2014:958).